

А.С. Крутова, д-р екон. наук (*ХДУХТ, Харків*)

Г.М. Фадєєва, канд. екон. наук (*ХДУХТ, Харків*)

РОЛЬ БЮДЖЕТУВАННЯ В ОБЛІКУ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Матеріальною основою інноваційного господарства виступають сучасні техніка та технології, що постійно оновлюються. А організаційною – нові економічні форми. Провідну роль при формуванні фірмами інноваційної стратегії займає бюджетування, а інноваційна стратегія сконцентрована на вирішенні завдань, пов'язаних, по-перше, з необхідністю концентрації, раціонального розподілу та ефективного використання обмежених ресурсів підприємства для розвитку пріоритетних напрямків його діяльності, та, по-друге, з постійним моніторингом змін, що відбулися у зовнішньому середовищі, з метою адаптації підприємства до його мінливих умов.

Існуюча на виробничих підприємствах система управління інноваційною діяльністю має низку недоліків:

- в організації процесу планування пріоритет віддається виробничій, а не збутовій складовій інноваційної стратегії підприємства;

- калькулювання собівартості здійснюється на одиницю виготовленої, а не на одиницю проданої продукції;

- накладні витрати на інноваційну діяльність у структурі собівартості продукції розраховуються у відсотках до виробленої продукції, внаслідок чого вони виступають як змінна величина, що ускладнює аналіз рентабельності виробництва того чи іншого виду продукції;

- при плануванні відсутні прогнози змін вартісних показників основних факторів виробництва, включаючи технологічне обладнання, сировину, матеріали і т. ін.;

- в організації обліку прямих витрат на сировину та матеріали, як правило, використовується завищена нормативна база, внаслідок чого у плануванні переважає витратний механізм;

- на багатьох підприємствах фактично відсутня єдність фінансового та економічного планування, що призводить до значних похибок у визначенні потреби підприємства у фінансових ресурсах.

Вирішення означених проблем, що виникають у сфері формування обліково-інформаційного забезпечення управління інноваційною діяльністю виробничих підприємств, може бути забезпечено за допомогою розробки та впровадження системи бюджетування. Для інноваційно-активного підприємства бюджетування може виступати важливим фактором підвищення ефективності його діяльності, оскільки дозволяє оптимізувати процес використання різних видів ресурсів. Бюджетування охоплює процеси планування, обліку та контролю таких параметрів діяльності підприємства, як доходи та поточні витрати, реальні та фінансові інвестиції, а також грошові кошти, тому процес бюджетування має базуватися на системі стратегічних та тактичних цілей підприємства.

Рівень невизначеності відрізняється на різних етапах створення, освоєння та використання інновації. Тому найбільш ефективним є бюджетне управління на завершальній стадії циклу створення інновації, тобто після переходу від інноваційної складової життєвого циклу інновації до інвестиційної складової. Розробка технології бюджетного управління на стадії промислового випуску продуктової інновації слід розпочинати з аналізу організаційної структури управління підприємством та вивчення функцій його підрозділів. Це необхідно для визначення центрів витрат та центрів фінансового обліку на підприємстві. В рамках облікової політики інноваційно-активного підприємства необхідно розробити форми внутрішньої звітності для відображення витрат та фінансових результатів за підрозділами, які приймають участь у інноваційному процесі, та за видами інноваційної продукції. Після цього необхідно розробити регламенти процедур консолідації інформації про результати інноваційної діяльності, що стане у нагоді при розробці системи операційних, інвестиційних та фінансових бюджетів інноваційно-активних підприємств.